

Nr. 12
1999

Örtträsk Allehanda

-organ för Örtträsk intresseförening

Redaktion:

Tore Svensson
Mary Örestig
Barbro Gustafsson
Hans Gustafsson
Elisabet H Lycksell

Chef för löpande ärenden:

Ingevald Örestig

VÅRT MOTTO

Ge våra läsare inblick
i vad som hänt och
händer i bygden.
Läs sidan 2, som ger
en kortfattad överblick
av innehållet.

GOD JUL OCH GOTT NYTT ÅR!
önskas alla våra läsare

REDAKTIONEN HAR ORDET

Kära läsare vi är inne i advent och redaktionen har samlats för att ge ut ett nytt nummer av Allehandan.

Vi har ju i den här spalten brukat ägna oss åt att granska våra kommunalpolitiker, nu har vi vidgat vyerna och försöker granska landstingspolitiken.

HUR-utredningen

Våren 1999 beslöt landstingsfullmäktige att Södra Lapplands sjukvård skulle överföra 46,5 miljoner kronor till Skellefteå- och Umeå sjukvårdsdistrikt. Hur det skall gå till får Södra Lapplands sjukvård utreda bäst dom kan.

HUR-utredningen utredde och kom fram med förslag av vilka en del kan leda till vissa överväganden.

Filialmottagningarna i bl.a. Fredrika, Kristineberg och Örträsk läggs ner och ersätts med mobila enheter. HUR skall en sådan vara sammansatt för att skapa största nytta? Man kan tänka sig ett fordonståg bestående av bokbuss plus två tillkopplade husvagnar. Man går först in i bokbussen där själen får sin vederkvickelse, fortsätter sedan till första husvagnen där kroppen får sin genomgång, avslutar sedan besöket i andra husvagnen där socialtjänsten är värd med en kopp kaffe och man erhåller en peng som räcker till nästa gång fordonståget gästar byn. Enheterna i fordonståget döps till: Själen, Kroppen och Plånboken. Chef för enheten blir busschauffören som också är utbildad psykolog och bibliotekarie (ny utbildningslinje vid Umeå universitet).

Projekt där både landsting och kommuner är inblandade ekonomiskt brukar ju vara svåra att lösa. Men det här illustrerar ju ett helt nytänkande på sjukvårdsområdet för glesbygdsbefolkningen. Vi förutsätter att EU-medel söks för projektet och täcker en tioårig försöksverksamhet. Vid ett positivt resultat torde, vad vi kallar "Örträskmodellen" revolutionera sjukvården inom hela EU-området.

I HUR-utredningens uppdrag ingick att se över hela Södra Lapplands sjukvård alltså även Lycksele sjukhus.

Utredningen föreslår att sjukhuset skall ha kvar sin karaktär av akutsjukhus. I besparingssyfte föreslås dock att psykiatriavdelningen flyttas till kustsjukhusen.

I utredningsdirektiven ingick tydligen inte att ta ställning till besparingseffekter av nya vårdformer.

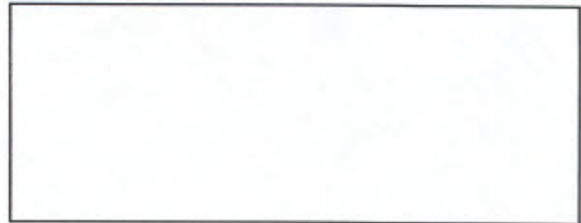
Vi föreslår att det i studiesyfte öppnas en *Genomgångsavdelning* på våning 11 med dörr ut och asfalterad platta på marken. Nedslaghastigheten vid markkontakt är ca 95 km/t och behandlingsresultatet är nästan 100-procentigt förutsägbart.

Man vinner med den här vårdformen en billigare vård och avsevärt kortade vårdköer.

Vid kustsjukhusen med dess längre vårdköer skulle den här vårdformen vara ännu mer effektiv och snabbt korta vårdköerna.

Kanske landstingsskatten på sikt kan sänkas om den här vårdformen införs vid landstingens sjukhus.

Vår fotograf reste till Kanarieöarna i somras för att i bild skildra turistlivet och öarnas natur, han fotograferade flitigt. När han kom hem till Örträsk och gick in i mörkrummet för att framkalla filmerna upptäckte han att han fotograferat med linskyddet på. Så det blev tyvärr inget fotoreportage. Men han lovar att ladda upp under vintern och återkomma i vårnumret.

Som vanligt innehåller Allehandan tillbakablickar, vad händer nu och vad tror vi händer i framtiden.

De som gjort de längsta tillbakablickarna är skolbarren som på sin sida ritat och berättat om dinosaurier, djur som levde under jura- och kritaperioderna, alltså 100 - 200 miljoner år tillbaka i tiden.

Låt oss nu raskt ta ett kliv in i vårt århundrade. Vi har en artikel "Chevan" som berättar om vad som kunde hända en nöjeskväll i mitten av 40-talet.

Från den gångna sommaren finns artiklar om vänortsbesök från "ryska Karelen" samt besök av rysk kör.

Örträskbygden har även haft besök av en annan sällsynt gäst. Kornknarren har i år gästade Skarda.

Under hösten har en grupp örträskbor gästade England för att studera hur engelsk landsbygd överlever. De berättar om sina iakttagelser, hoppas att resan kan ge impulser och idéer för örträskbygdens fortlevnad och utveckling.

Ja, så var det bara framtiden kvar.

Fem Byar-projektet står inför sin avslutning. Utvärderingen bör ge en god grund för fortsatt utveckling av bygden och dess näringar.

Det här är ett kort sammandrag av vad som finns i tidningen. Det finns givetvis mycket mera i tidningen, men det överlåter vi åt läsarna att upptäcka.

Redaktionen önskar våra läsare en
**God Jul och en God början på det nya
Årtusendet.**

Tore Lönner

Chevan

Johnny var bilmekaniker hos Einar och ägde ett rykande färskt körkort. Han besatt en kunskap beträffande bilar och motorer som i våra ögon var häpnadsväckande stor. Vi var runt 18 år och tämligen oerfarna på allt som inte rörde grovarbete. En liten erfarenhet i kontakt med det motsatta könet hade vi förvärvat oss under danskvällar på biografen och på Skogsblomman. När Johnny undrade om vi ville följa med honom på dans till Fredrika, trodde vi först att han skojade. Vi hade inte råd med taxi och att cykla till Fredrika var otänkbart.

- Vi får låna bil av Einar.

Johnny slungade ut orden för han orkade inte bära på hemligheten längre. Det lät för bra för att vara sant. Tore och jag var i tankarna redan på väg till dansen fastän det var mitt i arbetsveckan. Johnny återkallade oss till verkligheten genom att närmare precisera förslaget.

På lördagen efter sedvanlig arbetstid var vi startberedda. Bilen en Cheva av förkrigsmodell stod parkerad framför Konsum.

Det glänste i den svarta lacken och kromlisterna skänkte bilen en oanad lyx. Vi gick runt några varv och synade skapelsen. Enligt Johnny var bilen i gott skick.

Visserligen drog den mycket bensin men nu var den fulltankad och vi hade reservbensin i en litersflaska. Johnny tog fram flaskan och visade oss hur förutse-

ende han var. Just då kom fru Sandström ut på bron. Hon förstod att några av hennes bästa stamkunder skulle utebli den kvällen. Vi klev in i bilen och som en varm gest mot fru Sandström viftade jag med litersflaskan. Hon drog säkert fel slutsats om flaskans innehåll.

Vilken härlig känsla att lämna byn och fara till nya trakter och nya äventyr. Byns flickor var vi inte särskild intresserade av med undantag för Gun Tegelström. Hon som sedermera gifte sig med en medlem ur Delta Rythm Boys.

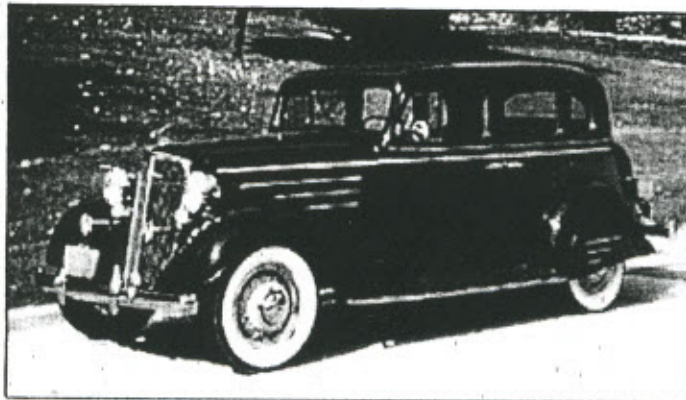
I en hast var vi i Skarda. Visserligen tog det tid att passera Skrövelbacken men det gick i alla fall fortare än att cykla. Vägen till Fredrika gick över Vänjaurbäck och Granträsk. Före Granträsk mötte vi ett otroligt svårt motlut. Det måste vara vattendelaren uppe på Stöttingfjället som ställde sig i vägen för bilen. Tore och jag blev tvungna att snabbt hoppa ur bilen och knuffa på av alla krafter. Johnny gasade för att aktivera alla hästar i den gamle amerikanaren. Med en

suck av lättnad nådde vi backkrönet och nu bar det i stället av utför. Det sprutade grus om däckerna när Johnny ökade farten genom att trycka gaspedalen i botten. Vägen var smal och granskogen stod jämfota intill dikeskantén. Det mulnade på i väster och solen försvann bakom de blåsvarta molnen. För varje kilometer som vi kom västerut tilltog mörkret. Vi närmade oss ett backkrön. Över krönet i höjd med vindrutan kom ett lysande klot emot oss. Vi hann knappt reagera förrän klotet var helt nära. Det var stort som en fotboll och intet ljud hördes. Som tur var svängde klotet till vänster och upplöstes i granskogen. Vi satt länge med öppna munnar utan att få fram ett enda vettigt ord. När ett våldsamt regn piskade mot bilens vindruta en stund senare förstod vi att klotet hade att göra med ovädret vi råkat in i.

När vi närmade oss Fredrika fällde vi ner solskyddet ett exklusivt tillbehör, för att förstärka lyxen i vårt ekipage. Vi rullade i sakta mak längs Fredrikas byavägar och närmade oss danslokalen. På en utåga

strax intill parkerade Johnny bilen och ur klev tre stöddiga unga män.

Om dansen finns inget att säga mer än att vi lyckades bli bekant med lappmarkens sötaste flicka och som en extra bonus hade hon en kompis som inte stod långt efter i skönhet. Den första hette Siv och den andra flickans namn har fallit i glömska. När dansen var slut gick vi

En Chevrolet av 1934 års modell.

ut tillsammans. Tre bilburna pojkar och två vackra flickor. Flickorna skulle få skjuts hem, till att börja med. Sedan låg fältet öppet som det alltid gör och har gjort för unga människor. Flickorna ville inte gå med sina nätta skor i det daggvåta gräset utan väntade på vägen. O, vilken lycka som genomströmmade oss när vi släppte upp till bilen. Vi satte oss tillrätta och Johnny vred om startnyckeln. Det enda som störde idyllen var startmotorn som gnydde. När batteriet var slut plockade Johnny fram startveven och vevade så att bilen säkert gått ända till flickornas hem på den uppdragningen. Siv ropade åt oss att de frös och ville börja gå vägen framåt.

- Ni kan ju plocka upp oss när bilen startar. Men bilen vägrade starta. Motorhuvudet öppnades och Johnny stack in huvudet och mumlade något om sura tändstift. Efter en massa mekanikerjobb och nya misslyckade startförsök föreslog nån av oss, lite okunnigt förstås, att kanske bensinen var slut. Det var ett enfaldigt förslag för bilen var fulltankad och det borde

forts. nästa sida

forts. **Chevan**

räcka till hemresan och ändå bli många liter över. För ordningens skull kollade Johnny tanken och den var torrlagd. Det som grämde oss mest var flickorna som gick vägen fram och väntade på oss. Jag kan bara hoppas att de är hemma vid det här laget. Vi har aldrig återsett dem.

Vi knycklade ihop oss och sov i bilen. Fram mot kyrkdags rullade vi ner bilen på vägen. Motorhuven fälldes upp. Jag ställde mig på fotstödet och slog bensin direkt ur flaskan ner i förgasaren. Nu skulle fru Sandström varit med. Motorn hostade och gick väldigt ojämnt men vi tog oss närmare bensinstation. Sista biten fick vi rulla den med muskelkraft. Tankade fullt och lämpade Fredrika.

Nu körde vi mot Bjurholm för att utforska nya trakter. Tore körde. Bilen var i dåligt skick. Höger framhjul pekade utåt och löpte som en stövare efter vägen. Bromsen fungerade endast på vänster framhjul. Johnny kände till bilens svagheter och kunde parera bilens nyckfulla beteenden. Sämre var det för Tore som saknade både körkort och körvana. Då Tore bromsade

i en utförsbacke någonstans mellan Fredrika och Bjurholm för postbussen som oväntat dök upp hoppade bilen oförsäkamt av vägen och ned på en torvmosse. Där fastnade den mjukt och behagligt på en bädd av torvströ. Bussen stannade och chauffören kom ut och frågade om vi behövde hjälp att komma upp på vägen. Av naturliga skäl avböjde vi all inblandning. Efter mycken möda lyckades vi befria bilen från torvströ och få upp den på vägen. Johnny återtog ratten. Av någon anledning valde vi att köra Västra Örtärsk. Mitt emellan broräckena uppe vid Örtärsk dog motorn. Nu förstod vi att bensinen var förbrukad. Två bilar stannade och ur klev ett helt fotbollslag från Rundvik. De hjälpte oss styra undan Chevan. Hur vi sedan tog oss till Örtärsk har jag glömt bort. Kanske postbussen kom.

När bilen hämtades hem under veckan lossnade höger framhjul och fortsatte i full frihet ner i diket. Bilen gick på tre hjul en stund innan den upptäckte förlusten av höger framhjul. Det blev bilens sista resa.

Hans Gustafsson

Mor Annas släkt träffades

ÖRTÄRSK Ett 50-tal barnbarn till Anna och Erik Frithiof Öhrman har hållit kusinträff i Örtärsk. Öhrmans äldsta släktgård, byggd 1867, ägs numera av Rune och Sonja Danielsson. Sonja, född Öhrman, berättade om gården och släktens utbredning i den vackra Örtärskbygden.

Därefter företogs en vandring genom byn som väckte åtskilliga minnen varefter de kom fram till "mor Annas" hemgård där de nuvarande ägarna, Charlotta och Marianne Öhrman, berättade om gården.

Även besök i Örtärsk hembygdsgrupp händes med innanmiddagen i byns prästgård.

Söndagen ägnades till besök på kyrkogården där samtliga Öhrmans gravar besöktes för att hedra och minnas de avlidna förfäderna. Efter högmässan samlades kusinskaran för kyrkkafe hos Barbro och Erik Olof Öhrman som övertagit den nya släktgården.

Vid Storforsen i Öre älv blev det samvaro kring öppen eld med grillning och plundring av picknick-korgar.

Under kusinträffen gick många värdsamma tankar till förfäderna för allt slit och alla vedermödor de genomgick, inte minst i samband med deras odlargärningar.

Andreas Öhrman

Sällsynta sommargäster i Skarda

I sommar fick Skarda celebert besök vars ursprung byborna först hade svårt att härleda. Dessutom är det bara Barbro och Ture Gustafsson som fått se gästerna i sin diskreta gulbruna klädsel. Vi andra har bara fått lyssna till dem.

En dag i juni fanns de bara där. Sittande på takåsen till Ture & Barbro's bagarstuga, men det var bara en kort tid som de visade sig så ogenerat. Efter det hördes märkliga läten ut över nejden. Ja, det ljud genom hela byn, läten som ingen hade hört förut. Ett ljudligt raspigt tvåstavigt krex-krex fick vi vänja oss vid, intensivt på försommaren men ljudet tystnade inte förrän fram i augusti, dag som natt, med tyngdpunkt nattetid.

Att det var en slags fågel var nog alla överens om, fast hur identifiera när ingen av dem ville visa sig längre. Jan-Erik Gustafsson hade dem ack så nära på sin hölagda och hoppades få syn på dem, men de gäckade honom bara.

Strax efter midsommar

var gåtan löst. Tack vare kontakt med ornitologer och inspelade fågelläten via internet, kom vi fram till att det måste vara kornknarren. I storlek som vattenralen, ca 26 cm, men med kort, gulbrun näbb. Normalt häckar den sällsynt på åkrar, slätterängar och sank-ängar i Sydsverige och östra Mellansverige, dock vanlig på Öland och Gotland. Vintern tillbringar den i östra och södra Afrika.

I början av detta sekel var kornknarren en vanlig och välskild fågel, i jordbruksbygder över stora delar av vårt land. Sedan dess har den gått starkt tillbaka, med undantag av Öland och Gotland. Troligen beroende på att det svenska jordbruket förändrats starkt under 1900-talet.

Kornknarrrens utbredning under vårt sommarhalvår.

Vi hoppas få lyssna till kornknarrrens trivsamma krex-krex-knarrande också nästa sommar.

Per-Olof Lycksell

Lyckad sommar och höst

Även i år har Vuxenskolan och Röda Korset samarbetat. Att komma med nya/fräscha idéer är inte alltid lätt.

Under årets julivecka på hembygdsgården hade vi många besökare. Av "Svenssons mode" fick vi låna hattar från 30-40-talet, helt nya med prislappar på. Priserna förvånade oss, mellan 20 och 48 kr för en hatt. Imponerande. Tyvärr fick ingen prova bara se.

Vuxenskolans praktiska kursverksamhet fanns också att beskåda. Många vackra saker

som under året tillverkats. I lotteriet som vi sålde gick högsta vinsten (tavlan) till Doris Karlsson. Dockan vanns faktiskt av dockmakerskan själv Marie Hellgren. De små vinsterna gick till Pajala samt Fredrika och Örträsk.

Röda Korset vill passa på och tacka för all hjälp vi fått. Vår bössinsamling nu i höst tackar vi särskilt för, 3960 kr. Klädinsamlingen var rekordstor. Alla vet ju hur stort behovet är ute i världen.

Tack än en gång.

Röda Korset vill också önska alla en God Jul och ett Gott Slut på detta årtusende.

gm. Margot

Örträsk stallklubb, Ungdomssektionen

Vi har under sommaren 1999 genomfört ett barnridläger 30 juni - 1 juli på Lövnäset. Det blev mycket lyckat & uppskattat med inlånade ponnyer och hästar och 14 deltagare, både från bygden och sommargäster. Vi får väl hoppas att det blir favorit i repris nästa år.

Den 24 juli anordnade vi en inofficiell distansritt på Västra med nio deltagare från Långsele, Agnäs, Vitvattnet, Örträsk och Tavelsjö.

En distansritt är en typ av långritt

där man tar paus både för att häst & ryttare ska få vila.

Vi riktar ett speciellt tack till alla markägare som låtit oss rida i den otroliga natur som finns i Örträskbygden!

Den 30 oktober var det dags för Hästens Dag, där det anordnades visning & möjlighet att prova tömkörning, longering & ridning. Fika kunde man köpa i Länergården där man också kunde fynda på en mindre loppis.

Vi vill även tacka alla som lånat ut sina hästar & alla som hjälpt till! Vi hoppas att nästa sommar också ska bli fylld av aktiviteter och om du har några idéer eller önske-

mål, tveka inte att kontakta någon av oss.

Ungdomsstyrelsen i Örträsk Stallklubb

EFTERLYSNING: LEDARE SÖKES

Den officiella invigningen för ungdomsgården är ännu inte genomförd, men vi söker ändå en ledare för barnverksamheten. Har du ett par timmar i veckan över eller tips på någon annan som har det? Ring:

Stefan 300 67

Linda 090-14 80 64

Vänortsbesök från ryska Karelen

Posering utanför Öregården efter en god lunch på Restaurang Pärlan. Från vänster Tor-Ivar Nyström, Valeri, Göta Olofsson, Barbro Gustafsson, Veronica Hedman, Mary Örestig, Göte Edvinsson, Igor, Per-Olof Lycksell, Linda Öhrman, Elisabet och Marie Lycksell.
Foto: Sigge Westerlind

Späckat program

Våra gäster Igor och Valeri togs väl om hand av Rakel och Sigge Westerlind i Vargträsk, där de fick bo under sin vistelse.

Första dagen bjöd vi på lunch på Pärlan, därefter fick de besöka stugbyn och Bo på Lantgård hos Olle och Inga-Britt Svensson där jordbruket imponerade mest. Göta Olofsson hjälpte till som tolk från svenska till finska som Valeri talade.

Hembygdsgården besöktes i samband med att den ryska sångkören uppträdde på Dalgården.

Den sista dagen, som var söndag, fick de besöka högmässan i Örträsk kyrka, dricka kyrk-kaffe i Skarda och äta avskedsmiddag i Vargträsk hos Rakel och Sigge. Som minne av besöket i Örträskbygden fick de mottaga var sin Örträsktröja och Västerbottensost samt två stora dunkar faluröd målarfärg till skolan i deras by, vilken var i starkt behov av upprustning. Ulla Kiivuori var med hela dagen som tolk.

Igor och Valeri var mycket sympatiska och trevliga. De var väldigt imponerade över allt de fått se och vara med om och det mottagande de fått. De ville att vi till hela Örträskbygden skulle framföra deras hjärtliga TACK för gåvor och den stora gästfrihet som de mött.

*Intresseföreningen & Fem Byar
Barbro*

Imponerade av besök

Den 28/7 mötte vi upp vid färjan i Holmsund, där en grupp ryska gäster välkomnades med sång av manskör och välkomstdrink. Två av dem kom från Örträsksvänortsby Savinovo. Vid mitt (läs Siggas) besök i Ryssland var det dessa två som eskorterade mej, nu hade jag möjlighet att återgälda detta.

De upplevde dagarna som mycket innehållsrika. Deras kommentar: "Det har hänt oss mer på dessa dagar, än det händer i Ryssland på 10 år."

Språket var det stora problemet. Ingen av dem kunde engelska. Fick man sitta i lugn och ro, gick det med teckenspråk ändå rätt så bra att förstå varandra. Bäst var det när vi anlätade tolk.

Vi besökte Lycksele, bl a Skogsmuseet, där hade det varit behövt med tolk. En fin upplevelse var en fiskeres till Ava skärgård med dess fina natur och mycket fisk.

Deras önskemål var att få se en kyrka och det var ju också inplanerat.

Efter besöket på hembygdsgården sa de skämtsamt, när de förstod vem Hilduinen var, "Du är för oss vad Hilduinen är för Örträsk. Du kom som förste turist, med ryggsäck på ryggen till oss, så det blir nog en staty av dej i Savinovo."

Den 2 augusti återvände de till Ryssland. Vi upplevde besöket mycket positivt.

Rakel & Sigge

PS. Den 15/12 åker jag, Sigge, med en turistresa till marknad i Pryazha. Det är ett arrangemang till följd av vänortskontakten. Det är den första julmarknaden i Pryazha, där byns invånare säljer sina egna alster. Hjälptill självhjälp. DS.

Färgstark och skönsjungande kör

Foto: Martin Axelsson

På kvällen den 29 juli fick Örträsk besök av sångkören Svyatozerd från Ryssland på Dalgården. Det blev ett fantastiskt framträdande med skön sång och dans i vackra dräkter inför en uppskattande publik i fullsatt lo-

kal. En generös kollekt insamlades till körens gage och kvällen avslutades med servering. Innan uppträdandet bjöds kören på smörgåstårter som verkligen uppskattades.
Barbro Gustafsson

Efterlysning

Har Du i dina gömmor boken "Örträsk, utgångspunkt för kolonisation av Lycksele lappmark" av Ossian Egerblad, är jag mycket intresserad av att köpa den.

Min adress är :
Storgatan 36 D
644 31 Torshälla
Tel: 016/34 41 30

Vänligen Rune Königsson

P.S. Har du ett gammalt foto av Roland Ols koja i Gammån eller ett av Königssons koja vid Storforsen vore det ett fynd.

D.S.

Handarbeten Dagcentralen Öregården

Den 13/12 1999 kl 10-12 har vi försäljning av handarbeten sista gången före jul.

Vi öppnar igen den 10/1 år 2000.

En GOD JUL
och
Ett GOTT NYTT ÅR
önskar
Ella och Mary

Teckningar och dikter från Örträsk skola

Redaktionen bad skolan göra något till Örträsk Allehanda. Vi fick fina texter, en klurig gåta och spännande färglagda teckningar. Ännu så länge har vi inte färgtryck i ÖA, men läs och begrunda.

Draken Dinos nalle.

Det var en gång en drake som hette Dino. Dino hade en nalle. Dino älskade sin nalle. Varje kväll satt Dino och läste sagor, pratade och mycket annat med sin nalle. Varje dag tog Dino med sin nalle till skolan. Nalle var hans enda vän. Men en dag när Dino vaknade var nalle borta. Han letade och letade men hittade inte nalle. Han brast i gråt. Nalle fanns inte någonstans men då såg han nalle. Nalle, nalle vart har du varit? Jag har saknat dig så. Nu går vi ner och äter, jag är hungrig, är du det? När han kom till skolan frågade fröken varför han kom försent. Då stammade han. -Eh, jag tappade bort nalle och glömde bort tiden så han till slut. -Jaså sa fröken, så plockade hon fram multiplikation elva, sedan viskade hon till Dino: Du får ta med din nalle till skolan när du vill. SLUT Evelina

Deckargåta

En dag så tappade Lukas sin keps. Lukas gick ner till korridoren och där var Hans, Bertil och Bengt. Lukas började fråga Hans om han hade sett hans keps. Hans sa: -Tyvärr, jag har inte sett er keps. Då frågade Lukas Bertil om han sett hans keps. Men Bertil sa samma sak. Han frågade Bengt men han sa att han inte sett hans blå keps. Vem hade tagit Lukas keps?

Hanna & Linn

Svar till deckargåtan:
Det var Bengt.

Höstdikter

Hösten

Löven faller ifrån träden och barren faller ifrån träden.
Det blir vått och det blir mörkare och mörkare.
Amanda, åk 1

Höst

Det var en gång ett träd som var född på hösten. Nästa höst är han ett år. Hans mamma står bredvid. Hon är trettio år.
Sara, åk 1

Hösten

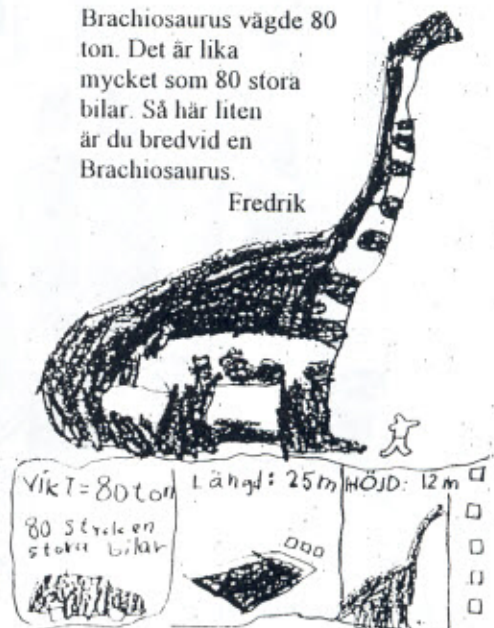
Det glimrar så skönt när Hösten kommer. Då är det härligt. Då leker jag så glatt. Jag gillar när solen kommer.
Maria, åk 3

Linn

Brachiosaurus vägde 80 ton. Det är lika mycket som 80 stora bilar. Så här liten är du bredvid en Brachiosaurus.

Fredrik

Tyrannosaurus hade kraftiga bakben som den gick på. Armarna nådde inte upp till munnen.

Tobias

B E

Här ser du en triceratops, den liknar en stor noshörning. Triceratopsen var en utav jordens sista dinosaurier. Den levde för 70 miljoner år sedan. Triceratopsen har ett ansikte med 3 horn. Han hade ett stort huvud med 2 horn i pannan. Dom kunde ofta springa ifrån sina fiender. Den kunde springa 50 km i timmen.

Björn

NYTT OM FOLK

NYA LÄRARE PÅ SKOLAN

Jag heter **Veronika Hedman** och kommer ifrån Västra, men har bott en tid i Tavelnsjö. Då Annika slutade och lärartjänsten i åk 1-3 blev ledig så såg jag det som en möjlighet att få flytta hem igen. Det kändes mycket bra då jag alltid varit förtjust i denna vackra by samt att min pojkvän och jag köpt hus här. Min förhoppning är att skolan ska få leva kvar och att vi alla ska trivas tillsammans.

Den nya läraren i 4-5 heter **Anna-Karin From** och jag bor i Bratten. Jag vikarierar för Lars-Allan till läsårets slut. Mina fritidsintressen är olika textila sysselsättningar och mina hästar.

HEJSAN!!
Jag heter **Jenny Nordenstam**. Jag är 19 år och bor i Knaften. Jag blev tillfrågad att vara resurs här på Örträsk skola. Så jag jobbar i 4-5:an fyra dagar i veckan, till att börja med fram till jul. Jag tycker det är **JÄTTE**kul och jag trivs **JÄTTE**bra och hoppas på att få fortsätta även efter jul. På fritiden håller jag på med draghundar och söker åka lite skidor efter dom.

NYA MEDARBETARE I HEMTJÄNSTEN

Rigmor och Kennet Bodén är 46 resp. 47 år gamla, bor i Ottervattnet. Rigmor tidigare kontorist, Kennet inom vården.

Flyttat från Umeå till Rigmors föräldrahem, mest för sonens skull och för landsbygdens livskvalitet.

Trivs bra med nattskift och ibland dagarbete på Öregården.
Rigmors fritidsintressen: Spela teater.
Kennets fritidsintressen: Fotografering och kurser i foto.

Thonny Lindeberg började tidigt i somras, men var ledig och bortrest när vår reporter var på besök nyligen. Den uppmärksamma har dock redan kunnat läsa om honom i VF för en tid sedan.

Daniel Lindmark 22 år och bor i Knaften. Utbildning: 3-årig byggnadssnickareutbildning. Har arbetat tidigare inom vården i Lycksele. Men trivdes inte så bra. Började i Örträsk 17 juni 1999, trivs jättebra och tycker att man är som en enda stor familj på Öregården.
Fritidsintressen: Draghundar.

Örträsk kan erbjuda arbetstillfällen

Krokåsen

Vid Krokåsen har det varit svårt att få tag i personer från Örträskbygden som har vilja och kunskap att rycka in extra när ordinarie personal blir sjuk eller av andra orsaker har behov av extra personal. Har du intresse av att arbeta på Krokåsen ibland, så hör gärna av dig till personalen. Telefon: 0932-300 32.

Öregården

Öregården, Örträsk, har behov av timvikarier. För närmare information kontakta Ulla Johansson, Öregården. Tel 0932-300 56

Långsele Snickeri

Vi arbetar för högttryck och behöver förstärkning under 1-2 månader. Du bör ha snickarutbildning och vara allsidig. Maskinvana är en merit. Tala med Nils-Olof Fransson, telefon 0932-310 53.

Studieresa till Lancaster 8-13 november -99

Deltagare: Janne Engström Karl-Henrik Nilsson
 Monica Jonsson Inga-Britt Svensson
 Anders Löfgren Louise Persson
 Elisabeth Jonsson Veronika Hedman

Ledare på denna resa var från Sverige Loes Sjödin
 samt från England Kate Young och Colin Newsham.

Under veckan gjorde vi ett femtontal studiebesök hos företag, skolor, turistprojekt och myndigheter. Programmet var komprimerat med högt tempo och långa dagar. Studiebesöken var varierande och intressanta med tyngdpunkt på turism och jordbruk samt samspelet mellan dem och utbildningsväsendet (universitet och naturbruksgymnasium) samt kommun och parlament.

Här följer ett urval av studiebesöken

Vår värd Colin och hans bror Ken driver tillsammans anläggningen Forrest Hills. Det är ett kombinerat jordbruk och konferensanläggning. De har avvecklat nötdjuren men har får och höns samt odlar en del grödor. De produkter de får av sitt jordbruk säljer de på gården i små skjul där folk får ta vad de behöver och betala själva. Vidare har de en sjö där folk kan fiska, fyrhjulingar, en golfbana samt de lokaler de förr använde till korna har de nu som konferenslokaler till grupperna, som kommer. Forrest Hills har ett samarbete med universitetet och en konsultfirma och tillsammans tar de emot studenter samt företag som vill ha olika sorters kurser t.ex. ledarskapskurser, öka trivselen på jobbet eller så utvecklar de kurser enligt kundens önskemål. Nyckelordet för Forrest Hills är att utgå från vad kunderna önskar och utveckla det.

Senare samma dag besökte vi konstnärerna Hanna och David som bor ute på landsbygden och har utvecklat ett vernissage i sitt hus samt i ladan. De drar folk ända från London och tycker att det fungerar bra att leva och bo ute på landsbygden som konstnärer och som affärsmän.

I Myerscough besökte vi ett lantbruksgymnasium med universitetskompetens. Skolan har 6000 studenter både hel- och halvtids samt att skolan även har många djur, 500 tackor, 300 mjölkkor, biftdjur, hästar mm. Mjölkorna driver de som ett vinstgivande företag. Det finns en mängd olika utbildningar, några exempel är florist, golftränare, teamledare inom motorsport, veterinärassistent, trädvårdare osv. Skolan anser att det är mycket viktigt att ligga före utvecklingen i samhället

för att få elever till skolan. Parlamentet stödjer utbildning i allmänhet och tror på ett livslångt lärande. Imponerande var också det faktum att i England så är utbildningsnivån högre på landsbygden än inne i stadskärnorna.

Ett av besöken gick även till *Sizerg Barn Dairy and Craft Centre* som drivs av en familj som kombinerat ett jordbruk med 150 mjölkkor med en gårdsbutik samt ett "tearoom". I gårdsbutiken säljs lokalt producerade varor (t.ex. ost, marmelad osv.). När familjen startade gårdsbutiken var det med hjälp av pengar från jordbruket den kunde drivas, nu är det gårdsbutiken som gör jordbruket möjligt att drivas. Bonden berättade att det är svåra tider att driva ett jordbruk i England nu och att endast ha mjölkkor lönar sig inte utan andra verksamheter måste bedrivas. Familjen arrenderar 180 hektar och på den marken har de även jordgubbsodlingar samt ett stall där de arrenderar ut stallplatser. Allt drevs som ett familjeföretag men de har nu även 8 heltids- samt 16 deltidanställda. Priset de får för mjölken är 19 pence/liter (knappt 2,70 kr/l), men de ska lägga om till organiskt jordbruk och får då 28 pence/liter (knappt 3,90 kr/l). Priset för nötkött är 14 kr/kg.

Sånt vi speciellt minns

- ♦ Bilarna åkte på fel sida av vägen efter smala, slingrande vägar omgivna av höga häckar och stengårdsgårdar.
- ♦ Klordoftande vatten.
- ♦ Gråbruna hus med skiffertak som ligger ända invid vägarna.
- ♦ Köken saknade matbord, man åt stående eller sittande i vardagsrumssoffan. Nästan alla golv var klädda med heltäckningsmatta, även badrummen.
- ♦ Vi hade otur med vädret, inte en regnskur på hela veckan. Medhavda paraply och regnkläder förblev oanvända.
- ♦ All mark är odlad eller planterad. Vi såg ingen "naturlig natur".
- ♦ "Rattåt" rördragning av avloppssystemet, ofta utvändigt (ingen frost).
- ♦ Pubar. Naturlig träffpunkt för att umgås, knyta kontakter, dricka en öl samt få en bit mat under gemytliga former.

Samlade intrycket av studiebesöken och möten med människorna är att landsbygden och dess innevånare har betydligt större vikt och betydelse hos de engelska politikerna och myndigheterna än hos oss. Både företagare, tjänstemän hos myndigheterna samt politiker upplevde vi som mer öppna och lyhörda för utveckling av företag och arbetstillfällen på landsbygden. Man underlättar också möjligheter till att bygga nätverk. Stor vikt läggs vid utbildning för att möta framtiden och det nya kunskapssamhället både i små och stora företag.

Avslutningsvis tycker vi att människorna vi mötte var positiva och såg möjligheter. De var också vänliga med en stor portion humor. Hoppas vi kan träffas igen.

Englandsresenärerna

Studieresa till Skellefteå 20 nov 1999

En lördag-morgon med fint väder reste 21 damer och två barn med Wennbergs Buss till Skellefteå.

Första målet var Stenfors Gård i Änåset som Hushållningssällskapet äger. Där hälsades vi välkomna av Annika Nygård som berättade om de olika verksamheterna, visade utvecklingsköket och serverade gott fika, smörgås och en himmelskt god dröm, smaksatt med torkad och krossad shiitakesvamp. Tyvärr fanns ej möjlighet att titta på svampodlingen. Vi passade naturligtvis på att handla i den välsorterade gårdsbutiken.

Sedan fortsatte resan till Skellefteå där vi besökte handelsgården, en ekonomisk förening som säljer hant-

verk från olika tillverkare. Vi hann även med att besöka en nystartad saluhall där olika livsmedel finns att köpa från lokala producenter och från importörer.

Så kom vi till slutmålet Vårdshuset Disponenten i Ursviken. Ägaren Solgerd Stenberg berättade lite om husets historia och om hur hon tar tillvara växter och kryddor.

Vi serverades abborrfileinbakad lax med grönsaker och potatis och till kaffet pajtårta med citronkräm och hjortron. Den goda maten och atmosfären i det vackra, gamla huset var en fin avslutning på resan och en del idéer och tips har vi säkert nytta av för Örträsk del.

En av deltagarna
Barbro

År 1999 går mot sitt slut och år 2000 tar vid

År 1999 går mot sitt slut och en hel del har utrettats och verkställt i bygden:

- Datastugan
- Aktiviteter genom Inifälla
- Utsiktstornet
- Guide har startat
- Bastuflotten
- Örträsktröjor och Örträsk-
- Kanotuthyrning
- kepsar
- Arrendering o
- Vykort och Fem Byar-
- uthyrning av
- broschyr
- flottarkojorna
- Lotteri, annonsering och
- marknadsföring

Aktiviteter:

Sjung med Gun, Samlingsstugan hos Fyra Årstider, familjefest, samarrangemang, utställningar mm, sångkör och vänortsbesök från Karelen, medverkan vid Noliämässan, Umeå, medverkan vid Bussresemässan, Stockholm, marknadsförings/visningsresa mm.

Kvar att fullfölja:

Museisamlingen i Vargträsk, Gotthards Biograf, uppskyltning mm. Fem Byar arbetar vidare en bit in på år 2000. En separat information kommer att ges ut om Vargträsk och Paul Karlssons samling.

Projektet Fem Byar har varit en stor bidragande orsak till att så mycket kommit igång och blivit genomfört. Projektets inriktning har varit småskalig turism, marknadsföring och utbildning. Men, därutöver har andra uppgifter som skrivelser, kontakter och uppvaktningar av myndigheter och beslutsfattare tillkommit. En hel del tid och kraft har ägnats åt detta. En

del har givit resultat. Alla som har engagerat sig i de olika arbetsuppgifterna har lagt ned mycket ideellt arbete, vilket har varit en förutsättning för att kunna förverkliga de olika delarna.

Örträskbygdens Intresseförening är på väg in i en utveckling av verksamheten, nämligen att vid sidan av ideellt arbete, bedriva affärsverksamhet i lämplig form och att hitta fler intresserade entreprenörer. De aktivitetsanläggningar och utflyktsmål som iordningställts för turister, besökare och oss själva ska ju skötas och drivas på bästa möjliga sätt.

Vi kommer att arbeta vidare för att öka sammanhållningen, engagemanget och samverkan med politiker, föreningar och byar. En ansökan som kan möjliggöra fortsatt arbete och utveckling av Örträsk i projektform finns hos länsstyrelsen för närvarande.

Om vi ska gå vidare får vi inte låta oss nedslås av problemtenden i samhället. Vi är inte ensamma om att kämpa för den bygd där vi lever och som vi vill ska fortsätta vara en värdefull och betydelsefull del av Norrlands inland. Det ska vara möjligt att bo och verka här också i framtiden.

Örträskbygdens
Intresseförening

Fem Byar

Barbro Gustafsson
Barbro Gustafsson

Elisabet Lycksell
Elisabet Lycksell

ETT STORT OCH VARMT TACK

till alla ordsbor, sommargäster, fritidshusägare och besökare som på alla sätt stöder vår förening med ideellt arbete, generösa köp av lotter mm.

Örträskbygdens Intresseförening
Styrelsen

Fem Byar
Projektgruppen

Dataprojekt i skolan

Elever och lärare vid Örträsk skola deltar under 10 veckor i höst i datautbildningsprojektet "Företagsamhet i skolan". Läraren Bengt-Ove Åström kommer från Lycksele och undervisar i internet, layout, bildbehandling och multimedieprogram. Datastugans datorer, ja de är försänkta i borden för att ge arbetsyta.

Vinnare i bastuflotten-lotteriet

- Vinst nr: 1. Tur med bastuflotten, Bert Jonsson
 2. Tavla av Hag Hans, Lillemor Thorsellsson
 3. Smörgåstårta, Peter Granberg
 4. 12-pack vinglas, Louise Persson
 5. Korg, Lillemor Thorsellsson
 6. Bestickset, Anton Gustafsson
 7. Tennisbollar, Rebecka Fredriksson
 8. Sensorlampa-lågnergi, Stefan Landström
 9. Glasskål, Lars Jonsson
 10. Pärm, Britta Astergren
 11. Pilkastningstavla, Barbro Gustafsson
 12. TV-kanna, Gun Rehnman
 13. Bägare, Anita Edvinsson
 14. Bägare, Ann-Gerd Wahlberg
 15. Burk, Barbro Gustafsson
 16. Burk, Karin Johansson
 17. Tillbringare, Kjell-Ove Hedman
 18. Tillbringare, Valdy Eliasson
 19. Kryddhylla, Kristina Jonsson
 20. Kaffekoppar, Barbro Öhrman
 21. Kaffekoppar, Håkan Eleblad
 22. Kaffekoppar, Asta Haraldsson
 23. Kaffekoppar, Göran/Elisabeth
 24. Kaffekoppar, Göte Edvinsson
 25. Kaffekoppar, Kristina Jonsson
 26. Kaffekoppar, Birgitta Lilja
 27. Gryta, Asta Haraldsson
 28. Gryta, Linda Öhrman
 29. Gryta, Lars Jonsson
 30. Blomampel, Elisabeth Jonsson
 31. Skärbräda, Tore Svensson

Lotteriansvarig: Veronica Hedman, Örträsk
 Lotterikontrollant: Anna-Stina Rönnlund, Lycksele
 Utdelning av vinster sker genom Veronika Hedman,
 tel 0932-300 50

Örträskbygdens Intresseförening

NYÅRS & FAMILJEFEST

På Dalgården firas nyår den 31/12 1999 kl 18.30 med god mat, sång, uppträdande av lokala förmågor, en "svängom" för den som vill och fyrverkerier förstas. Det finns platser kvar, så om du vill vara med ring till Örträsk Livs snarast, tel 0932-300 15. Bindande anmälan.

Öppen Gemenskap i Örträsk

Inför årets slut kan vi konstatera att Campingen Fyra Årstider har haft en bra säsong med hög beläggning. Campingstugorna har nu lagts i vinteride, men Lägergården kommer att vara öppen och igång under vintern. Vi vill rikta ett stort tack till vår campingvärd Marianne Tobiasson.

Verksamheten på Krokåsen flyter bra och för närvarande sker en omfattande köksrenovering som beräknas vara färdig till den 13 december. Vi hoppas att det nya köket ska ge oss mycket glädje framöver.

Öppen gemenskap vill också passa på att önska Er alla en God Jul och ett Gott Nytt År med lyckönskningar inför nästa årtusende!

Julklappstips

Tavlor•ölglas•vinglas etc•slips m älgmotiv
 Beställ senast 9 dec hos Rolf & Ann-Gerd
 tel 0932-301 49

Örträsktröjor o kepsar fr o m 21 dec hos Örträsk Livs,
 Örträsk Handel & Bensin och Elisabeth Jonsson tel 303 35

Julbord Pärlan

Lördag den 4 dec kl 13.00 samt kl 16.00
 Söndag den 5 dec kl 13.00 samt kl 16.00
 Söndag den 12 dec kl 13.00 samt kl 16.00
 Andra tider enl. ök för grupper om minst 20 personer.

Pris: Pensionärer 135 kr
 Övriga 170 kr
 Barn upp till 12 år 75 kr

Ring för bokning, tel 0932-303 16, senast
 måndag förmiddag före julbordet.
 Välkomna önskar Asta med personal!

God Jul och Gott Nytt År

önskas alla våra läsare från fem byar och Örträskbygdens Intresseförening